שבעת ימים פרק ראשון יומא ט.

לפי ששלח. יוחנן כהן גדול שגזר על הדמאי בטוטה בפרק עגלה ערופה (דף מח.): **המוציא מחבירו עליו הראייה.** מכי אפרשיה ואפקעיה משום טבל אין בו אלא ספק גזל לויים ועניים חוץ מתרומת מעשר שבתוך מעשר ראשון אותה יתן לכהן שיש איסור ושון מיתה בתכילתה וגלוי ועני יאמר הביאו לשיר שלא עשר עם הארץ שלקחתי ממנו: **נפרשו ונסקו.** שהרי יש בו איסור לא תוכל לאכול נשעריך [1] יפרישו כדי לתקן טבלו הואיל ולא פסדי ביה מידי דהא אינהו נפשייהו הדר קא אכלי ליה בירושלים: **חוברין אוחן.** (מן) המתמוינים כל י"ב חודש משנה לשנה הממונים מתחדשין ומכניסין למצוה עליות לגבות ממון כשהן מתחדשין: **לא אטרחונהו.** וסמכו לומר שרוב עמי הארץ מעשרין הן: **פורסי.** פקידי המלך: ששהו

[6] לפי אששלח בכל גבולי ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא מעשר שני נפרשו ונסקו וניכלוהו בירושלם אמר עולא מתוך שפרהדרין הללו חובטין אותן כל י"ב חדש ואומרים להן מכרו בזול מכרו בזול לא אטרחונהו רבנן מאי פרהדרין פורסי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מאי דכתיב [1] יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה יראת ה' תוסיף ימים זה מקדש ראשון שעמד ארבע מאות ועשר שנים ולא שמשו בו

אלא [א] י"ח כהנים גדולים ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני שעמד ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים צא מהם מ' שנה ששמש שמעון הצדיק [2] ושמונים ששמש יוחנן כהן גדול עשר ששמש ישמעאל בן פאבי ואמרי לה י"א ששמש ר' אלעזר בן חרסום מכאן ואילך צא וחשוב כל אחד ואחד לא הוציא שנתו [ב] [3] א"ר יוחנן בן תורתא [4] מפני מה חרבה שילה מפני שהיו בה שני דברים גלוי עריות ובזיון קדשים גלוי עריות דכתיב [5] ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד ואע"ג [6] דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחנן כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה מתוך ששהו

וכירוש' דמאי פ"ה פרק וחלה מייבת בדמאי בתמיה והתנן (פ"ל) חלת עם הארץ והמדמע פטור מן הדמאי והוה מלי לשנויי התם בחלה שהפרישה עם הארץ גופיה שתיקון לו גבל חבר בטהרה וכדמפרש עלה התם משום לתימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן והא דהכא מיירי בהפרישה חבר אלא ר' אושעיא הוא דמפליג התם הכי אכל קוגיא דירושלמי דפ"ה כר' יוחנן דלא מפליג דפליג על רבי אושעיא ואמר היא הדא היא הדא ומשני בשם ר' יוסי בר' חנינא ב"ש היא ותני בן ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש אלה ב"ש מחייבין ב"ה פוטרים ופריך כלום אמר ב"ש אלא דבר שהוא לזריעה אילו הלוקח לזרע לבהמה קמח לעורות שמן לגר שמא אינו פטור פי' כל הני דתנן להו התם לפטורא דדמאי בפ"ק [משנה ג] ולהכי קשה ליה כלום אמרו ב"ש לחייב להפרים דמאי בחלה אלא"כ יתמירו נמי בכל הני להפרים דמאי ומדלקט מתניתין רק חלה ולא נקט כל הני לאיוסא ש"מ לאו ב"ש היא ומשני אלא במגבל עיסתו כמי פירות פירוש הא דפטרה מתניתין בפ"ק בטורת לגבל כמי פירות דלא הוכשרה כדי שלא תקבל טומאה וכיון דטרם כולי האי מסתמא תקוני נמי תקנה ופריך ולא כן א"ר יוסי בר חנינא דר' אלעזר אינ ברתותא היא הא כרבנן לא פירש רבי אלעזר אינ

ברתותא הוא דפטר בדמאי היכא דגבלה כמי פירות אבל רבנן פליגי עליה ואם כן ליתא לן לאוקמא מתניתין כיחידאה ומשני אלא כר' יוחנן כאן בעושה בטומאה כאן בעושה בטהרה מתניתין דפ"ק שטרת להכיא גבל שעושה בטהרה דמסתמא ודאי תקון והדר קאמר אלא כר' אלעזר אינ ברבים אבן קיימין לומר מתניתין דפ"ק דמתחרת אלו לחקילו רבנן גביה וכדתניא פרק קמא דחלה בתוספתא הלוקח מן הנתמוס ומן האשה שעושה למכור בשוק צריך להפרים חלת דמאי מבעל הבית ומתחרת אלו אין צריך להפרים חלת דמאי אבל חלה של ודאי טבל צריך תיקון כדתניא בירושלמי העושה עיסה מטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים תרומה לחלה מה שעשה עשוי וחלה לא תאכל עד שיופיע עליה תרומה ותרומה לא תאכל עד שיפרש חלה:

מעשר ראשון ומעשר עני נמי **לא** המוציא מחבירו עליו הראיה. ולאו דווקא נחמוס אלא אפילו כל אדם נמי מפרשין והן ושנינו לכהן ומעשר שני עולה ואוכלו בירושלים ומעשר ראשון ומעשר עני המוציא מחבירו עליו הראיה והא דלא אמרינן נמי בתרומת מעשר מפרישה והיא שלו ומיכרכה לכהנים ויטול דמיה י"ל כיון דדבר מועט הוא שאינו אלא חלק אחד מק' ועוד דמיה מועטין שהוא צריך למוכרה בזול שאין לה אוכלין מרובין תקינו רבנן שיתנה לכהנים:

ולא שמשו בו **אלא** י"ח בהנים. ריב"א גרים שמנה כהנים כדכתיב בהליל בדברי הימים (א ה) עזריה אשר כהן בבית אשר בירושלים עד יהוצדק אלא שלום חלקיה עזריה שריה ויהוצדק והוא הלך בהגלות ה' את יהודה אמנם בכל הספרים כהונה שמתקיינין לכל אחד סגן תחתיו הרי י"ח כדאשכחן בסוף מלכים דקא חשיב לכהן גדול וסגן שלו בהדי הדדי דכתיב ויקח רב טבחים את שריה כהן הראש [7] ומשנהו לפניהו וא"ת א"כ בבית שני ניחשוב נמי סגני כהונה א"כ הוה ליה למימר קרוב לשש מאות כהנים גדולים ששימשו בו י"ל הא לא קשיא דבבית ראשון נקט שפיר י"ח הן וסגניהון לרוחתא דמילתא דאפילו אח"ל אי אפשר שלא יארע אונס לכ"ג ביום"כ אחד מכל הכנים הללו שהוא משמש בכהונה גדולה ומגלא סגן משמש תחתיו אעפ"כ לא הוו הללו אלא י"ח וכ"ש דאי אמרינן דלא אירע פסול לכ"ג דבנרי להן אבל בבית שני כיון דכל אחד לא הוליא שנתו נקט ג' מאות אירעו אונס ושימשו סגן תחתיו אפילו הכי לכל הפחות קרוב לג' מאות היו אי נמי נ"ל די"ח כהנים דקאמר היינו מפנחס ואילך שיתנה לו ולזרעו אחריו וכן משמע בספרי לכן אמור הנני נותן לו וגו' מלמד שעמדו ממנו בבנין ראשון י"ח כהנים ובבנין שני ב' כהנים וכו' ובנין ראשון קרי ממשכן ואילך עד גלות הארץ וכן יש בירושלמי בראשונה שהיו משמשין הוא וכנו וכן בנו שימשו י"ח כהנים והא דקאמר הכא בשמעתא זה מקדש ראשון שעמד ד' מאות ועשר ולא שימשו בו אלא י"ח משום דבעי למימר מקדש שני שעמד ד' מאות ועשרים ושימשו בו קרוב לג' מאות נקט נמי מנין בית ראשון ומיהו אותם י"ח כהנים לא שימשו כולם בבית ראשון וה"פ ושימשו בו י"ח כלומר שימשו בו כהנים כל כך עד שהשלימו לחשבון י"ח עם אותם ששימשו מעיקרא וכן מלאתי בדברי הימים אלעזר פנחס אביאשוע בקי עזי זרחיה מריות אמריה אחיטוב לדוק אחימעץ עזריה יוחנן עזריה אמריה אחיטוב צדוק שלום חלקיה עזריה שריה יהוצדק הרי מאביאשוע בן פנחס עד שריה יש י"ח כהנים ולא שריה בכלל לפי ששריה גלה בגלות יכניה ולא קחשיב באותם י"ח כהנים אלא אותם ששימשו כל ימיהם אבל שריה שגלה בגלות יכניה כדאיתא בסוף מלכים ויהוצדק שגלה בגלות צדקיה לא קא חשיב והרי"ל יעקב בש"ה אמר לנו בש"ר יקותיאל הלוי מורמיש"א דעזריה לא היה בימי שלמה אלא היינו עזריה שהיה בימי עוזיהו ולפי שמסר נפשו על עבודת בית המקדש כשבא עוזיהו לשרת וחירף אותו כדכתיב בדברי הימים (ב כו) לכן נקרא על שמו וישר לפניו ושוב מצאתי כן בספי דברי הימים שפרשו תלמידי רב סעדיה ז"ל והא דבספרי איכה שבבית שני היו שמונים כהנים ובירושלמי איכא נמי הכי ואמרי לה פ"ח ואמרי לה פ"ג ובשמעתא אמרי ג' מאות יש לומר התם לא קחשיב אלא כהנים שיצאו מפנחס [8]:

רבי

[1] פסוקים דף נ.) ושמא לא אתריבו יומים. רבי יוחנן בן תורתא. בספיקתא [רבתי פ"ד] מפרש שנתגייר על ידי פרה לך שם כתוב ר' יהודה בן תורתא:

לעבסיה לך יש לנחתא [ל"ל דה"נ מטעמא] (וי"מ דלשניות) אחרינא דתי ליה התם אבל קשה לרבינו דהיכי אמרינן בנבורות פרק עד כמה (דף ל.) דבאתרא דר"י אמורא לה שביעית ותשוד על שביעית חשוד על מעשר והלא יכול לאכלו על מקום שנהגו (פסחים דף נ.) ושמא לא אתריבו יומים. רבי יוחנן בן תורתא.

מסורת הש"ס

[1] טוטה מח. ב"מ ל. (תוספ' טוטה פפי"ב), [2] (גרסת כנ.), [3] (עיין בעין יעקב), [4] (תוספתא סוף מנחות), [5] שבת נה.; [1] (דברים יב), [2] [ל"ל פ' בלק], [3] [ל"ל ואת בפנייהו כהן משנה], [4] (ומרי תוספות זכרים קא: ד"ה ומיקן).

תורה אור השלם

1. יראת יי תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה: משלי י כז
2. ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר ישכבון את הנשים הצבאות פתח אהל מועד: שמואל א ב כב

הגהות הב"ח

(ב) גמ' לא הוליא שנתו אמר ר' יוחנן בן תורתא וכל כך למה לפי שהיו לוקחין אותה בדמים דאמר ר' אסי תרקבא דדינרי עיילה ליה מרתא בת ביתוס לינאי מלכא עד דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי ואמר ר' יוחנן בן תורתא מפני מה:

הגהות הגר"א

[א] נפרא ולא שמשו בו אלא שנים עשר. בל"ל (ועיין בפירושו על דברי הימים סימן ה' פסוק ל"ו):

מוסף רש"י

וראה שאין מפרישין. שהיו עמי הארץ מזלזלין במעשרות ולא היו מפרישין אלא תרומה גדולה (ב"מ צ.). כל האומר בני עלי חטאו. כלומר חיים, אינו אלא טועה. ומיהו בנאין קדשים מעלו (שבת נה:).

תוס' ישנים

ולא אטרחינהו רבנן. ות"ת הא דאמרינן בהכל (דף נז.) הקדש שוה מנה שחילל על שוה פרוטה מחולל והוא הדין למעשר שני ונכי דלא אטרחינהו לחלל מיהא בשוה פרוטה ר"ל דאפילו מחולל לא ניחא להו לרבנן לתקוניה (שלא) לעשות בן בדברים אחרים מיהו בנטיען בפ' התקבל (דף סב.) הוי משמע קלת דמעשר שני לא מהני לחלל בשוה פרוטה דקאמר מעריתין על מעשר שני לינד אומר אדם לבנו ונתן כו' הא לכם מעות הללו ופדו בהן מעשר שני ודמי במעשר שני נמצן הוה דרבנן ומומן הוה מה הערמה צריך כיון דשוה מנה שחילל על שוה פרוטה מחולל (אפילו) נמצן הוה כדאי' נערכין (כנ.) נכי הוה נגרת דאחרמינהו לנכסיה לך יש לנחתא [ל"ל דה"נ מטעמא] אחרינא דתי ליה התם אבל קשה לרבינו דהיכי אמרינן בנבורות פרק עד כמה (דף ל.) דבאתרא דר"י אמורא לה שביעית ותשוד על שביעית חשוד על מעשר והלא יכול לאכלו על

עין משפט נר מצוה

בו א מיי' פ"ט מהלכות מעשר הלכה ח:

רבינו חננאל

והמעשר יש מי שנותן אותו ללוי ויש מי שאינו נותן. ומחזיקין אותו (בספין) [בספק שמא נתן] ושמא לא נתן. ותרומת מעשר זר האוכלו חייב מיתה. כמו החרומה שהיא אחת מחמשים. לפיכך חייבו חכמים להפריש כל הקונה (ונביאה) [מבואה] מעם הארץ חלק אחד ממאה שהיא שיעור תרומת מעשר ונותני לכהן. אבל המעשר שהוא כלאו לא חייבום מספק. וזה מפורש במס' שוטה פרק [עגלה ערופה]. א"ר יוחנן יראת ה' תוסיף ימים זה מקדש ראשון שעמד ת"י שנה ולא שמשו בו אלא שמנה עשר כהנים. ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני שעמד ת"כ שנה ושמשו בו יותר (משי') [משלש מאות] כהנים [גדולים] כו'. [מפני מה] חרבה [שילה] מפני שהיו בה ב' דברים, ביזיון קדשים וגילוי עריות כו'. ומפורש במסכת שבת פרק [כמה בהמה דף נח].

תוס' ישנים (המשך)

שוה פרוטה דכי הא נוטה אמרינן בפ"ק דכתובות דנכי תרומה גדולה לא חשיבי דלאפשר להו למיענב (משלש מאות) דחטה אחת פוטרת כל הכרי אלא ש"מ דמעשר שני אינו מתחלל על שוה פרוטה אך יש לומר כי פעמים אין לו שוה פרוטה ולכן יש לתאשדו על קן: ולא אמנו מ אלא י"מ בהנים. ל"מ גרים שמונה כהנים ולא גרם עשר מי לא ותסיב מדכתי הימים שכתב עזרא שכתוב שמה (דה"ל ה) הוא אשר מיכן בנית אשר נתן שלמה בירושלים עד יהוצדק לא ממנה רק שמונה ויהוצדק התשיעי לא קחשיב שהלך בגולה ואמרינן בספרי הנני נותן לו את כריתי שלום שעמדו שמונה נגיחים בכל ראש ות"ר שים שם שם כתב שמונה עשר כמו בספרים שלנו מיהו יש נוכרים פנים עשר וקחשיב מלדוק שהי' בבנין הבית מקמתא שימש בבהונה גדולה ואחימעץ בנו תחתיו ותמנה פנים עשרה עד יהוצדק ומה שכתוב נבי עזריה הוא אשר מיכן בנית וגו' לא נמי למימר שהיה ראש לכהנים אלא ס"פ הוא אשר עשה אותה נערה שנבר בעזיהו שהלך על המזבח להקטיר דכתיב (דה"ב כו) (ולך אליו) [ל"ל ויבא אחריו] עזריהו הכהן ויאמר לו לא לך עזיהו להקטיר וגו' מיהא קלת אמאי לא חשיב יהוידע הכהן בבית ראשון ואמאי אחד מהם היה יהוסע בן יהוצדק הכהן לא חשיב בהני בבית שני וכן יוחנן בן נרבאי פ' בנו א מיי' פ"ט מהלכות מעשר הלכה ח:

---

[6] לפי אששלח בכל גבולי ישראל וראה שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד מעשר ראשון ומעשר עני נמי לא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא מעשר שני נפרשו ונסקו וניכלוהו בירושלם אמר עולא מתוך שפרהדרין הללו חובטין אותן כל י"ב חדש ואומרים להן מכרו בזול מכרו בזול לא אטרחונהו רבנן מאי פרהדרין פורסי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מאי דכתיב [1] יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה יראת ה' תוסיף ימים זה מקדש ראשון שעמד ארבע מאות ועשר שנים ולא שמשו בו אלא [א] י"ח כהנים גדולים ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני שעמד ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים צא מהם מ' שנה ששמש שמעון הצדיק [2] ושמונים ששמש יוחנן כהן גדול עשר ששמש ישמעאל בן פאבי ואמרי לה י"א ששמש ר' אלעזר בן חרסום מכאן ואילך צא וחשוב כל אחד ואחד לא הוציא שנתו [ב] [3] א"ר יוחנן בן תורתא [4] מפני מה חרבה שילה מפני שהיו בה שני דברים גלוי עריות ובזיון קדשים גלוי עריות דכתיב [5] ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד ואע"ג [6] דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יוחנן כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה מתוך ששהו

[1] [ל"ל דה"נ מטעמא] (וי"מ דלשניות) אחרינא דתי ליה התם אבל קשה לרבינו דהיכי אמרינן בנבורות פרק עד כמה (דף ל.) דבאתרא דר"י אמורא לה שביעית ותשוד על שביעית חשוד על מעשר והלא יכול לאכלו על

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com